

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om avgift som för 1997 uppbärs hos olycksfalls- och trafikförsäkringsanstalterna

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att en ettårig lag skall stiftas så, att principen om totalt kostnadsansvar inom olycksfalls- och trafikförsäkringssystemen följs också 1997. Hos olycksfalls- och trafikförsäkringsanstalterna samt lantbruksföretagarnas olycksfallsförsäkringsanstalt uppbärs för detta ändamål en avgift om sammanlagt 307 milj. mk.

Propositionen ansluter sig till budgetpropositionen för 1997 och avses bli behandlad i samband med den.

Lagen avses träda i kraft den 1 januari 1997 och gälla till utgången av 1997.

ALLMÄN MOTIVERING

1. Nuläge och föreslagna ändringar

Det totala kostnadsansvaret för sjukvårdskostnader inom olycksfalls- och trafikförsäkringssystemen genomfördes första gången 1993 genom ett temporärt system enligt lagen om avgift som för 1993 uppbärs hos olycksfalls- och trafikförsäkringsanstalterna (1645/92). Tillämpningen av systemet har därefter förlängts med ett år i sänder, senast genom lagen om avgift som för 1996 uppbärs hos olycksfalls- och trafikförsäkringsanstalter (1267/95), med stöd av vilken en avgift om sammanlagt 307 milj. mk uppbärs hos försäkringsanstalterna. Av statsekonomiska skäl har avgiften varje år styrts till folkpensionsanstalten i syfte att minska den statliga garantianandel i folkpensionsfonden som avses i 59 § 2 mom. folkpensionslagen.

Social- och hälsovårdsministeriet tillsatte den 28 december 1994 en arbetsgrupp som hade till uppgift att undersöka vilka åtgärder som skulle göra det möjligt att genom tillämpning av kalkyleringsmetoden genomföra ett totalt kostnadsansvar i fråga om de kostnader som förorsakas den offentliga hälso-

vården vid skador som omfattas av den obligatoriska olycksfallsförsäkringen och trafikförsäkringen. Arbetsgruppen skulle beakta att åtgärderna inte fick leda till att patienterna inom hälso- och sjukvården behandlades olivkärdigt. Arbetsgruppen, som gavs namnet Arbetsgruppen för fördelning av kostnaderna gällande trafikskade- och olycksfallspatienter, granskade i sin promemoria av den 20 december 1995 (Social- och hälsovårdsministeriets arbetsgruppspromemoria 1995:22) de huvudsakliga alternativen för realisering av det totala kostnadsansvaret: indirekt kalkylerad ersättning samt direkt fakturering enligt orsaksprincipen. Arbetsgruppen konstaterade att båda modellerna har både fördelar och vissa betydande nackdelar.

Enligt den förstnämnda modellen uppbärs en årlig avgift av försäkringsbolagen för täckande av vårdkostnaderna för trafikskade- och olycksfallspatienter. Denna avgift allokteras på kalkylerade grunder till den offentliga hälso- och sjukvården. Den kan i samband med bl.a. statsandelar fördelas på kommuner, hälsovårdscentraler eller sjukvårds-

distrikt på basis av uppgifter som beskriver risken för trafikskador och olycksfall i arbete. Den risk som beror på trafik- och arbetskadornas slumpmässiga karaktär vore dock enligt arbetsgruppen svår att utjämna särskilt när det gäller små kommuner och små hälsovårdscentraler.

Vid direkt fakturering ersätter försäkringsbolagen kostnaderna direkt till den offentliga hälso- och sjukvården. En övergång till direkt fakturering också i fråga om skador som skett före systemets ikraftträdande skulle enligt arbetsgruppen innebära att ett betydande fonderingsunderskott uppstår i försäkringssystemet. Detta medför ett starkt behov att höja försäkringsavgifterna, vilket dock kunde jämnas ut genom att systemet utsträcks till att gälla endast skador som sker efter att det har trätt i kraft. Ansvaret inom försäkringssystemen kunde begränsas också tidsmässigt, eftersom ett obegränsat ansvar enligt arbetsgruppens åsikt kan försätta hälso- och sjukvårdspatienterna i olikvärdig ställning beroende på orsaken till vården. Arbetsgruppen avstod från att egentligen ta ställning till i vilken mån de presenterade alternativen är genomförbara.

I de utlåtanden som har avgetts om arbetsgruppens promemoria motsatte sig de centrala arbetsgivarorganisationerna, Finlands Fackförbunds Centralorganisation och försäkringsanstalterna ett genomförande av principen om totalt kostnadsansvar.

Social- och hälsovårdsministeriet fortsätter att utgående från arbetsgruppens arbete utreda möjligheterna att realisera ett totalt kostnadsansvar i fråga om olycksfalls- och trafikförsäkringar. Det föreslås därför att det nuvarande temporära förfarandet skall förlängas att gälla också 1997.

De patienter som omfattas av olycksfalls- och trafikförsäkring och lantbruksföretagarnas olycksfallsförsäkring orsakade enligt arbetsgruppens utredning den offentliga hälso- och sjukvården en nettokostnad om ca 307 milj. mk under år 1996. I detta belopp var olycksfallsförsäkringsanstaltens andel 151 milj. mk, lantbruksföretagarnas olycksfallsförsäkringsanstalts 27 milj. mk och trafikförsäkringsanstaltens 129 milj. mk. Det föreslås att avgiften för 1997 skall uppbäras och fördelas mellan försäkringsanstalterna på motsvarande sätt. Av statsekonomiska orsaker skall avgiften fortfarande styras till folkpensionsanstalten för att minska statens garantiandel i folkpensionsfonden. Avgiften

skall också uppbäras på samma sätt som under tidigare år.

Försäkringsanstalterna skall enligt förslaget kalendermånadsvis betala förskott på avgiften under år 1997. Avgiften fördelas mellan försäkringsanstalterna enligt premieinkomstfördelningen för 1995. Förskotten utjämnas senare så att de motsvarar den slutliga premieinkomstfördelningen för 1997. I fråga om lantbruksföretagarnas olycksfallsförsäkringsanstalt skall förskottet motsvara anstaltens slutliga andel av avgiften. Om en försäkringsanstalt inte har haft någon premieinkomst 1995, skall avgiften uppbäras först när den slutliga premieinkomsten för 1997 är klar.

År 1997 och därefter kan avgiften inkluderas i olycksfallsförsäkringspremien och i totalkostnaderna för lantbruksföretagarnas olycksfallsförsäkring.

2. Propositionens verkningar

Med anledning av propositionen får staten från olycksfalls- och trafikförsäkringssystemen 307 milj. mk, vilket täcker statens garantiandel i folkpensionsfonden.

Enligt 15 § lagen om olycksfallsförsäkring för lantbruksföretagare (975/93) deltar staten och lantbruksföretagarna i finansieringen av lantbruksföretagarnas olycksfallsförsäkring så, att den direkta andelen för vardera är 33,8 % av totalkostnaderna för försäkringen. Dessutom deltar staten indirekt i kostnaderna för grundskyddsandelen i lantbruksföretagarnas olycksfallsförsäkring genom finansiering enligt lagen om pension för lantbruksföretagare, folkpensionslagen, sjukförsäkringslagen och familjepensionslagen. Grundskyddsandelen utgör 32,3 % av totalkostnaderna. Den föreslagna avgiften innebär därmed också att statens kostnader ökar genom finansieringen av lantbruksföretagarnas olycksfallsförsäkring.

Regeringen har samtidigt i anslutning till budgetpropositionen för 1997 avlåtit till riksdagen bl.a. en proposition med förslag till ändring av lagen om olycksfallsförsäkring för lantbruksföretagare (RP /1996 rd). I denna föreslås att lantbruksföretagarna i fortsättningen skall stå för en del av statens nuvarande finansieringsandel i lantbruksföretagarnas olycksfallsförsäkring. När denna ändring beaktas blir statens direkta finansieringsandel 1997 uppskattningsvis 31 % och lantbruksföretagarnas 36,6 % av total-

kostnaderna för lantbruksföretagarnas olycksfallsförsäkring.

Statens indirekta kostnadsandel, som bildas genom grundskyddsandelen, beräknas med beaktande av ovan nämnda ändring vara 9 % av totalkostnaderna 1997. Genom finansieringen av lantbruksföretagarnas olycksfallsförsäkring åsamkar den föreslagna avgiften således staten en utgiftsökning om sammanlagt ca 11 milj. mk år 1997. Statens direkta andel av beloppet vore ca 8,5 milj. mk och resten en indirekt andel, grundskyddsandelen.

I olycksfalls- och trafikförsäkringssystemen kan kostnadsökningen inkluderas i försäkringspremierna. Inverkan på olycksfallsförsäkringspremierna uppskattas till ca 7 % och inverkan på trafikförsäkringspremierna till ca 6 %. Av den avgiftsandel som lantbruksföretagarnas olycksfallsförsäkring står för skall drygt en tredjedel, dvs. uppskattningsvis 10 milj. mk, täckas med de försäkrades försäkringspremier. Denna andel motsvarar de försäkrades andel

av finansieringen av totalkostnaderna för lantbruksföretagarnas olycksfallsförsäkring.

Propositionen ansluter sig till budgetpropositionen för 1997 och avses bli behandlad i samband med den.

3. Beredningen av propositionen

Propositionen har beretts som tjänsteuppdrag vid social- och hälsovårdsministeriet. I samband med beredningen har Olycksfallsförsäkringsanstaltens Förbund, trafikförsäkringscentralen och lantbruksföretagarnas pensionsanstalt hörts.

4. Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft den 1 januari 1997 och gälla den avgift som skall betalas för 1997.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

Lag

om avgift som för 1997 uppbärs hos olycksfalls- och trafikförsäkringsanstalterna

I enlighet med riksdagens beslut stadgas:

1 §

De försäkringsanstalter som har rätt att i Finland bevilja obligatoriska försäkringar enligt lagen om olycksfallsförsäkring (608/48) och trafikförsäkringslagen (279/59) samt den i 2 § lagen om olycksfallsförsäkring för lantbruksföretagare (1026/81) avsedda lantbruksföretagarnas olycksfallsförsäkringsanstalt skall så som stadgas nedan för att minska statens andel enligt 59 § 2 mom. folkpensionslagen 1997 till folkpensionsanstalten betala en avgift som uppgår till inalles 307 miljoner mark. Detta belopp fördelar sig så att de försäkringsanstalter som beviljar olycksfallsförsäkringar står för en andel av 151 miljoner mark och de försäkringsanstalter som beviljar trafikförsäkringar för en andel av 129 miljoner mark. Lantbruksföretagarnas olycksfallsförsäkringsanstalt står för en andel av 27 miljoner mark.

2 §

Den i 1 § stadgade avgiftsandelen för olycksfallsförsäkringsanstalterna fördelar sig mellan dessa anstalter på basis av de i lagen

om olycksfallsförsäkring avsedda försäkringarna, med undantag för försäkringar som avses i 57 §, varvid andelen står i proportion till de försäkringspremieinkomster som fastställts genom bokslutet för 1997. Avgiften för trafikförsäkringsanstalterna fördelar sig mellan dessa anstalter i proportion till de premieinkomster av trafikförsäkringen som fastställts genom bokslutet för 1997. Den i 1 § stadgade avgiftsandelen för lantbruksföretagarnas olycksfallsförsäkringsanstalt är slutlig.

3 §

Utan hinder av 35 § 1 mom. lagen om olycksfallsförsäkring och 13 § lagen om olycksfallsförsäkring för lantbruksföretagare kan den utgiftsökning, som denna lag åsamkar försäkringsanstalterna, 1997 och senare inkluderas i försäkringspremiegrunderna för den obligatoriska olycksfallsförsäkringen samt hänföras till totalkostnaderna för olycksfallsförsäkringen för lantbruksföretagare.

På den premieinkomstökning som följer av

denna lag uppbärs dock inte försäkringspremieskatt enligt lagen om skatt på vissa försäkringspremier (664/66), premie för främjande av trafiksäkerheten enligt trafikförsäkringslagen, premie för främjande av arbetarskydd enligt 35 § 2 mom. lagen om olycksfallsförsäkring, inte heller premier enligt 58 § och 60 § 6 mom. i den sist nämnda lagen, och inte kostnader som avses i 2 § lagen om bindande av vissa skadestånd för olycksfall vid lönenivån (957/71) eller premier enligt 12 § lagen om rehabilitering som ersätts enligt lagen om olycksfallsförsäkring (625/91). Ej heller beaktas den avgift som avses i denna lag vid fastställande av de utgifter för skydd i arbetet som anges i 14 § lagen om olycksfallsförsäkring för lantbruksföretagare.

4 §

Olycksfalls- och trafikförsäkringsanstalterna är skyldiga att kalendermånadsvis betala förskott på den avgift som avses i 1 §. Förskottet utgör varje kalendermånad 1/12 av de belopp som försäkringsanstalterna skall betala enligt 1 §. Förskottet fördelar sig mellan olycksfallsförsäkringsanstalterna och mellan trafikförsäkringsanstalterna i proportion till de försäkringspremieinkomster som genom bokslutet för 1995 har fastställts för den obligatoriska olycksfallsförsäkringen och för trafikförsäkringen.

Lantbruksföretagarnas olycksfallsförsäkringsanstalt skall kalendermånadsvis i förskott betala 1/12 av det belopp som fastställts i 1 §.

Försäkringsanstalterna skall senast den 15 dagen i varje kalendermånad betala förskott på premieinkomsten för olycksfallsförsäk-

ringen till Olycksfallsförsäkringsanstalternas förbund och på premieinkomsten för trafikförsäkringen till trafikförsäkringscentralen. Social- och hälsovårdsministeriet förmedlar avgifterna till folkpensionsanstalten. Social- och hälsovårdsministeriet har rätt att då det förmedlar det i 1 § stadgade beloppet till folkpensionsanstalten debitera Olycksfallsförsäkringsanstalternas förbunds och trafikförsäkringscentralens konton med ett belopp som motsvarar de betalda förskotten.

5 §

De avgiftsandelar som de i 4 § 1 mom. avsedda olycksfalls- och trafikförsäkringsanstalterna har betalt i förskott justeras att motsvara den i 2 § stadgade fördelningen av avgiftsandelarna efter det att 1997 års försäkringspremieinkomster av olycksfalls- och trafikförsäkringen har fastställts genom bokslut.

Social- och hälsovårdsministeriet fastställer för varje försäkringsanstalt förskottet samt den slutliga avgiftsandelen. Olycksfallsförsäkringsanstalternas förbund och trafikförsäkringscentralen sköter uppbörden av de slutliga avgiftsandelarna enligt 1 mom. samt redovisningen av dessa till försäkringsanstalterna.

6 §

Närmare föreskrifter om verkställigheten av denna lag meddelas vid behov av social- och hälsovårdsministeriet.

7 §

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1997. Lagen gäller avgiften för 1997.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

Helsingfors den 4 oktober 1996

Republikens President

MARTTI AHTISAARI

Social- och hälsovårdsminister
Sinikka Mönkäre